

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput III. Natura & malitia detractionis & contumeliæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

nera, seu species dividitur à S. Thoma q. 110. a. 1. & S. Bonaventura in 3. dist. 28. a. 1. q. 7. in corp. Mendacium *perniciosum* est quo proximus leditur in bonis fortunæ, famæ, vel vitæ. *Jocosum*, quod ad jocos seu recreationem proferitur. *Officiosum*, quod proferitur ob utilitatem proximi. De duobus postremis Augustinus in Psal. 5. ad illa verba, *perdes omnes qui loquuntur mendacium*, dicit, quod in illis non est magna culpa, sed tamen non sunt sine culpa, cum aut jcamur, aut ut proximis proximis, mentimur. Qua in re errarunt Origenes, Cassianus, & quidam alii Patres, aientes esse licitum ut mendacio officioso velut helleboro, propter magnum bonum consequendum. Quod ab Augustino lib. contra mendacium est improbatum, & ab Ecclesia definitum. *Perniciosum* ex suo genere mortale est: cum nocere proximo ex suo genere sit mortale, inquit S. Thomas a. 4. Ad perniciosum reducit mendacium circa res divinas, dum earum veritatem mendacio quis occultat, vel corrumpt. Quod non solum opponitur virtuti veritatis, seu etiam virtuti fidei, & religionis (ait S. Thomas ibidem) & ideo hoc mendacium est gravissimum, & mortale, illudque Augustinus l. de mendacio c. 14. vocat capitale mendacium, longèque fugiendum.

CAPUT III.

Natura & malitia detractionis & contumelia.

18 **U**T sciamus quid sit detractio, quid contumelia, præmittere oportet differentiam inter famam & honorem. Fama ex D. Thoma q. 73. a. 1. & 2. est bona existimatio quæ à pluribus habetur de aliquo. Honor, prout distinguitur à fama præcisè, ex eodem q. 108. a. 1. ad 2. est exterior testificatio excellentiæ alterius, sive per verba, sive per facta, v. g. per reverentiam ipsi exhibitam. Prout verò distinguitur à laude, est exterior testificatio excellentiæ ipsius per facta, sive per reverentiam opere externo ipsi exhibitam. Laus enim exterior est testificatio, seu deprædicationis excellentiæ alterius per verba. Gloria est fama cum laude, sive, ut alii, clara cum laude notitia.

19 Fama injuriosè læditur per iudicium temerarium (de quo infra) sicut & per detractio- nem & infamationem: honor verò per contumeliam, convicium & improprium.

20 Detractio itaque est injusta diffamatio occulta, sive injusta denigratio famæ alicujus persona absentis. Infamatio est injusta aliena fama denigratio, sive publica, sive occulta.

21 Contumelia est injusta dehonoriatio persone presentis. Dicitur 1.º dehonoriatio, id est positiva honoris violatio: quia omisso debiti honoris præcisè non est contumelia.

22 Dicitur 2.º persona presentis, quia juxta S. Thomam, communiter receptum, contumelia differt à detractio- ne, sicut rapina à furto, quòd scilicet detractio fiat in occulto, absente & ignorante personâ cui detrahitur;

contumelia in publico, sive præsentè & scientè dehonoriato, saltem attentâ intentione dehonoriantis, volentis quòd sua dehonoriatio deveniat in notitiam dehonoriati. Unde S. Thomas q. 72. a. 1. in corp. dicit, *proprie pertinere ad contumeliam, quòd contumeliosus, id quòd est contra honorem alicujus, deducat in notitiam ejus, & aliorum.*

Nec refert quòd plerique contumelias ja- ciant in absentes & nescientes. Quia actus morales ex agentium intentione dijudicantur. Contumeliosus autem semper intendit in notitiam dehonoriati deducere id quòd est contra honorem ipsius. Tripliciter namque contingit ipsum contumeliis affici. Primò ipso vidente, vel audiente, & sic velut in faciem ipsius. Secundo per litteras, aut libellos famulos, ut ad ipsum perveniant. Tertio per verba, vel signa facta personæ in se absentis, sed præsentis in aliquo sui, v. g. in sua imagine, vel statua; vel absentis physicè, sed moraliter præsentis in intentione contumeliam proferentis, sive ad hoc aliqua ipsius inhonorativa dicentis, vel facientis, ut ad ipsius notitiam perveniant.

Contumelia itaque proprie in verbis consistit (ait S. Thomas loco citato) tamen quia etiam per facta aliqua significatur aliquid, quæ, in hoc quòd significant, habent vim verborum significantiæ, inde est quòd contumelia extenso nomine etiam in factis dicitur. Unde Rom. 1. super illud, "contumeliosos," dicit Glossa: "Contumeliosi sunt, qui dictis vel factis contumelias & turpia inferunt."

Ad contumeliam reducitur convicium & improprium; quæ consistunt in verbis, sicut & contumelia (ait S. Doctor ibidem ad 3.) quia per hæc omnia representatur aliquis defectus alicujus, in detrimentum honoris ipsius. Per contumeliam representatur defectus culpæ; per convicium representatur defectus, sive culpæ, sive pœnæ, vel naturæ; per improprium defectus minorationis, vel indigentæ. Qui ergo proximum vocat v. g. cæcum, vel gibbosum, convicium dicit, non contumeliam; qui furem, convicium dicit & contumeliam; tunc autem dicit improprium, dum ipsi injuriosè objicit auxilium vel beneficium ipsi collatum, vel inferioritatem in gradu, aut dignitate, &c.

Porrò detractio & contumelia, peccata sunt ex suo genere mortalia, furto graviora: utpote justitiæ gravius adversantia, in quantum violant bonum divitiis præstantius, honorem scilicet, & famam. Honorem quippe divitiis præstare Philoſophus 4. Ethic. 3. docet, aient, honorem esse maximum inter bona externa. De fama idem testatur mortalium sapientissimus Prov. 27. *Melius est nomen bonum, quàm divitiæ multe.* Quibus conformiter S. Thomas a. 3. *Inter exteriora bona (inquit) fama præeminet divitiis; eo quòd propinquior est spiritalibus bonis.* Unde Eccle. 20. *Si mordeat serpens in silentio, nihil eo minus habet, qui oc-*

cultē detrahit. 1. Joan. 3. *Omnis qui detrahit fratri suo, homicida est* (sic refertur can. *Summa* proximē referendo) quia scilicet ipsum privat vitā civili. Proverb. 24. *Abominatio hominum, detractor.* Ibidem c. 21. *Cum detractoribus ne miscearis, quoniam repenit confurget perditio eorum.* Plal. 100. *Detrahentem secreto proximo suo, hunc persequer.* Rom. 1. *detractores dicuntur Dei odibiles.* Jacob. 4. *Qui detrahit fratri, aut qui iudicat fratrem suum, detrahit legi, & iudicat legem.* Can. *Summa* 16. q. 1. *Summa iniquitas est, fratres detrahere & accusare. Unde scriptum est: „ Omnis qui detrahit fratri suo, homicida est (pro quanto scilicet fratrem tuum, quantum in se est, privat vitā civili) & omnis homicida non habet partem in regno Dei. „ Propterea etiam Chryllostomus homil. 3. ad pop. Antioch. *Eliminemus omnem ex ore nostro detractionem, scientes, quod etsi cinerem conidamus, nulla nobis aspera vita hujus utilitas proderit, nisi detractione abstinemus.* Detractionem homicidii malitiae & crudelitati proximam esse declarat canon proximē relatus. Declarat & Tertullianus lib. de idololatria c. 2. quia *homicidium non in sola sanguinis professione, & anime ereptione est reputandum. Homicidium enim in verbo maledicti & convicii iudicat Deus.* Et Optatus Milevitanus aiens de Donatistis, qui sacerdotii honore seu gradu Sacerdotes in Ecclesia Catholica ordinatos movebant: *Vos vram fedeliter homicidium... ad infingendum morsum honoribus alienis, dentes vestros in sagittas & arma vertistis; linguas acutis in gladios, quas movistis in mortes, non corporum, sed honorum, vel famae. Fugulastis, non membra, sed nomina... Necis multa sunt genera, sed unum nomen est mortis... Quid interest an gladio ferias, an lingua percitas? Indubitanter homicida es, si per te mortuus fuerit, qui vivebat... fundendo sanguinem, non corporis, sed famae, vel honoris? Et S. Anselmus cap. 147. similitud. ex S. Clemente tria esse dicit homicidii genera, scilicet interfectionem, odium, detractionem. Et S. Bernardus serm. 24. in Cant. *Omnis qui detrahit, primum quidem seipsum prodit vacuum charitate. Deinde... ferit charitatem in omnibus qui se audiunt, lingua maledica; & quantum in se est, necat fundens & extinguit. Non solum autem, sed & in absentibus unversis, ad quos volans verbum forte per eos qui praesentes sunt, pervenire conigit. Vides quam facile, & in brevi, ingentem multitudinem animarum, velociter currens sermo tibi malitiae hujus insuere possit? Propterea de talibus dicit propheticus Spiritus: „ Quorum os maledictione, & amaritudine plenum est, veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. „ Unique tam veloces, quam velociter currit sermo. Unus est qui loquitur, & unum tantum verbum proferi; & tamen illud unum verbum, uno in momento, multitudinis audientium, dum aures inficit, animas interficit.***

Si quaeras utrum gravius sit peccatum, detractio, an contumelia?

Respondeo cum distinctione; quia ut S. Thomas observat q. 73. a. 1. detractio differt à contumelia dupliciter; objecto scilicet, & modo. Objecto, quia contumeliosus derogat honori; detractor famae. Modo, quia contumeliosus manifestè derogat, detractor occultè. Si ergo detractio & contumelia spectentur quoad objectum cuique proprium, detractio est peccatum gravius contumelia; utpote violatio boni praestantioris; fama namque per detractionem violata, praestantior est violato per contumeliam honore; utpote consistente in externa testificatione; fama verò in interna exultimatione consistit. Actus verò interni externis praestantiores sunt.

Nec verum est quod Lessius opponit, honorem includere famam: cum frequenter honorentur peccatores, de quibus sinistra est opinio; econtrà iusti honore careant, quia tamen famam bonam habent.

Si verò contumelia & detractio spectentur quoad modum, *gravius peccatum est contumelia, quam detractio* (inquit S. Doctor ad 2.) *in quantum habet majorem contemptum proximi: sicut & rapina peccatum gravius est, quam furtum.*

Ceterum contumelia quā quispiam alteri obicit aliquid crimen coram aliis, regulariter est peccatum gravius simplici detractio: quia non solum laedit honorem, sed & famam, majori cum proximi contemptu.

CAPUT IV.

Varij modi detractionis.

Octo recensentur verbis sequentibus comprehensū, quorum prior continet quatuor modos ipsum diffamandi directè, ipsi causando malam famam; posterior quatuor alios complectitur modos ipsum diffamandi indirectè, diminuendo famam bonam ipsius.

Imponens, augens, manifestans, in mala vertens:

Qui negat, aut minuit, reticet, laudatvè remisit.

Primò itaque proximus diffamatur, ipsi quae detrahitur, saltim ipsi crimen imponendo. Et ista detractionis species pessima est, praesertim si scienter id fiat. Arguit enim nequitiam valdè magnam in detractore, infertque innocenti proximo injuriam longè majorem, quàm dum crimen verum revelatur. Nec excusatur praetextu magnorum bonorum inde resultantium. Non enim sunt facienda mala, ut eveniant bona. Meritò proinde ingemiscunt pii, quòd vicium istud tam commune sit apud homines certi Instituti sub praetextu promovendi ipsius bonum, seu honorem & gloriam.

Secundò proximus injustè diffamatur, augendo malum, quod fecit proximus: participat enim malitiam prioris modi, quatenus imponit